

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Sivistysvaliokunnan kokous tiistai 12.4.2016 klo 12:00

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI YLIOPISTOLAIN 8§:N JA AMMATTIKORKEAKOULULAIN
12§:N MUUTTAMISESTA (HE 36/2016 vp)

Totean lausuntonani hallituksen esityksestä seuraavan.

Esityksessä on tehty arvioita käsittelymaksun vaikutuksista hakijamääriin. Korkeakoulujen yhteishaussa oli keväällä 2016 yhteensä 8 820 ulkomaalaista hakijaa, joista EU/ETA/Sveitsi ulkopuolisia oli 6 949. Korkeakoulut järjestävät yhteishaun lisäksi erillishakuja, joiden osalta hakijamäärät vahvistuvat kevään aikana. Vuonna 2015 ulkomaalaisia hakijoita oli 11 151, joista EU/ETA -alueen ulkopuolelta 9 319.

Korkeakoulujen yhteishaun osalta määrät eivät ole suoraan vertailtavissa, koska esimerkiksi passivoitavien tuplahakemusten määrä on pienentynyt edellisvuodesta neljäsosaan. Tämä on seurausta järjestelmään tehdystä muutoksesta: samalla sähköpostilla on voinut jättää vain yhden hakemuksen. Yliopistojen maisterihauissa on UAF:n (University Admissions Finland) osalta hakemusten määrä pysynyt kutakuinkin samana kuin edellisvuonna, mutta hakijoiden määrä on hieman laskenut. Korkeakoulujen palautteiden mukaan ns. turhien hakemusten määrä on vähentynyt ja toisaalta hakemusten laatu on parantunut.

Hakemuksen käsittelymaksulla ja esityksessä mainituilla lukukausimaksuilla on eri käyttötarkoitus. Näin ollen ne eivät ole toisiaan poissulkevia.

Kansainvälisesti tarkasteltuna on yleistä, että käytössä on molemmat maksut (esim. Ruotsi). Kun tavoitellaan kansainvälisen korkeakouluhaun laatua ja turhien hakemusten määrän vähentämistä, jotka käytännössä merkitsevät korkeakoulujen työn vähentämistä, puoltaa 100 €:n suuruinen hakijakohtainen käsittelymaksu paikkaansa.

Käsittelymaksujen vaikutuksia on arvioitu hyvin vaillinaisen ja lyhyen aikavälin tietojen perusteella. Kuten esityksessäkin on todettu, mitään pitkälle meneviä johtopäätöksiä hakemuksen käsittelymaksujen toimivuudesta ja käyttöönoton vaikutuksista ei voida tehdä puolen vuoden kokemuksen perusteella. Näin ollen on kyseenalaista, onko eduskunnan sivistysvaliokunnan edellyttämä pitkän aikavälin arviointi toteutunut. Jos maksujen vaikutuksia halutaan oikeasti arvioida, hakijamaksujen käyttöä tulee vielä jatkaa.

Maksukertymän käyttöä koskeviin käyttötarkoituksiin sisältyy asioita, joiden toteuttamiseen ei korkeakouluilla ole ollut vielä vuonna 2016 valmiuksia

liittyen korkeakoulujen keskitettyihin palveluihin hakijaneuvonnan ja todistusten tarkastuksen osalta. Näin ollen vuonna 2016 kerätyillä maksuilla voidaan korkeintaan tukea keskitettyjen palvelujen käynnistymisiä. Korkeakoulujen haku- ja valintapalvelujen kehittämiseen ei ole vuodelle 2016 varattu muuta rahoitusta kuin hakemuksen käsittelymaksun tuotot. On siis otettava huomioon, että kehittämistarvetta kohdistuu korkeakoulujen koko opiskelijavalintaprosessin läpiviemiseen.

Hakemuksen käsittelymaksujen kokonaiskertymä vuonna 2016 on arviolta noin 1 050 000 €, josta palvelun käyttöönottoon ja ylläpitoon kuluu noin 205 000 €. Hakupalveluiden kehittämiseen jää siten lähes 850 000 €, mutta vain kertaluonteisena rahoituksena.

Jos hakijamaksuista luovutaan tämän HE:n mukaisesti, tulee haku- ja valintajärjestelmän kehittämiseen seuraavina vuosina osoittaa muuta rahoitusta, mikäli edelleen halutaan toteuttaa kaikki esityksessä mainitut toiminnallisuudet. Hakemuksen käsittelymaksukertymä mahdollistaisi ulkomaisille hakijoille tarjottavien palveluiden ylläpidon ja kehittämisen.

Mikäli hakemuksen käsittelymaksu voitaisiin säilyttää, olisi tuotoilla toteutettavissa mm. seuraavat toiminnallisuudet:

- **Ulkomaisten todistusten tarkastaminen ja tarkastusprosessin yhdenmukaistaminen ja selkeyttäminen**, johon tarvittavia toiminnallisuuksia ovat mm. hakemuksen liitteiden sähköinen toimittaminen, automaattiset kuittaus- ja muistutusviestit todistusten toimittamisesta, personoidut hakijakohtaiset viestit, sähköisten liitteiden käsittelyjärjestelmä korkeakouluvirkailijoille sekä maakohtaiset tiedot eri maiden tutkinnoista ja niistä saatavista liitteistä. Tällä hetkellä ulkomaisella tutkintotodistuksella hakevien hakijoiden todistusten tarkistamisprosessista huolehtivat joko korkeakoulut itse tai UAF, jolta osa yliopistoista ostaa palvelun keskitetysti. Vuoden 2107 aikana olisi hyvä myös ratkaista todistusten tarkistamisen hoitaminen keskitetyn tai hajautetun mallin mukaisesti. Opetushallituksen ja CIMOn yhdistymisen myötä asiantuntemus ulkomaisten oppilaitosten tutkinnoista lisääntyy uudessa virastossa.
- **Ulkomaisten hakijoiden tunnistautumiskausi**, jolla mahdollistetaan myös ulkomaisten hakijoiden opiskelupaikan vastaanotto ja ilmoittautuminen sähköisesti Opintopolkupalvelussa.
- **Ulkomaisten opiskelemaan hyväksytyjen hakijoiden oleskelulupaprosessin nopeuttaminen**, kun Opetushallituksen Opintopolun ja Maahanmuuttoviraston välille toteutetaan suorat automaattiset tiedonsiirrot.
- **Koulutustiedotus ja markkinointi** korostuvat lukukausimaksujen käyttöönoton jälkeen. Tähän liittyy myös Opetushallituksen ja CIMOn yhdistyminen ja erillisten verkkopalveluiden kehittäminen.
- **Ulkomaisten hakijoiden palvelun parantaminen** kehittämällä Opintopolku- palvelun hakulomaketta niin, että se olisi paremmin räätälöitävissä tukemaan korkeakoulujen erityyppisiä hakuprosesseja.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella esitän, että hakemuksen käsittelymaksu säilytettäisiin ulkomaisten hakijoiden palveluiden ylläpidon ja kehittämisen turvaamiseksi.